

ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ

НЕНО ВЕЧЕР

chitanka.info

НЕНО ВЕЧЕР^[0]

Той пее твърде рядко, ако се съди по това, което е печатал досега. Най-ранните му песни най се ценят от младежта — не от оная, която дири нещо, а от оная, която смята, че да дириш е да губиш време и наместо да сбира, трябва да пръска живота. Много от песните на този поет се пеят с чаша вино в ръка или когато ръката не държи вече сигурно чашата. Вечер се смята още млад — роден е 1876^[1] — и казва сам, че няма намерение да остарява, докле не отживее, което е отредил господ да се отживее на младост. Той живее в родния си край, но се скита и няма нийде постоянно място за живение, нито определено някакво занятие. Една първобитна натура е, която живее с инстинктите си, не отрицава, не утвърждава, а само се отзовава и живее по закона божии. Не е вярвал никога в нищо, няма намерение и да вярва някога в нещо, освен по своите сили. Понякога песните му нямат форма на песни и темите им се затирят да прескочат границата на обикновените теми на песните му, което, разбира се, не му е подадено. Ето например, едно такова затирване:

*Вярвайте само во своя бог,
чийто е трон не в небето!
Него не са го родили
блянът на минали дни,
страхът на мъртвите предци!
Вярвайте в живия бог,
в бога, когото роди*

вашта душа,
вашата смелост и сила,
вашата вяра в живота.
Той е во ваша ръка —
млат во ръка на работник,
който на подвиг зове,
който живота кове,
както го вашата воля желае...
Вярвайте само во своя бог,
в който живеите, който живее во вас;
който мре накръст
в име на живота и възкръсва
винаги в тия души,
гроб що не са на живота,
гроб на волята за живот!
Той е истински бог,
величествен и строг,
който води не в рая на мързеливите,
нищите духом и страхливите,
отвъд живот и свят —
той е во вашта душа,
той е во вашта ръка —
млат во ръка на работник,
който на подвиг зове,
който живота кове,
както го вашата воля желае...

За тоя свой бог поета пее твърде рядко и тая песен е едничката, дето той се изказва открито за него, в когото винаги живее. На Острова на Блажените, Вечер е един от резките проповедници против официалната черква, за което е анатемосван^[2]. Но от дявола най-малко се бои тоя, който обожава и дявола в своя бог, силата в своята воля. Както вече казах, Вечер няма постоянно занятие. Днес той е писар в някоя селска община, дето псета лаят рошавата му коса, утре е работник нейде в някоя фабрика — вдругиден чука, та дроби камъне по улицата или сече дърва, и т.н. Прави това, което е правил едно

време един от най-умните американци, Торо^[3], или даровития норвежец Кнут Хамсун и правят сума други, които искат да изкарат насъщния си хляб с несвързани ръце, на свобода и свободни духом. С това той силно апелира за уважението ни, защото уважава себе си. Понякога Вечер издава и разни книжки и сам си ги продава, дето свърне. Едва ли ще има друг островитянин да е пропътувал като него целият Остров, да знае всяко кътче в него и да познава толкова хората, инстинктите и мислите им. На чужбина не е ходил и не желае; казва, че родното слънце му е доста и че го е страх да не пръсне в чужбина това, което с глава, ръце и нозе е събрал дома — свежестта на душевните си настроения и радостта от живота. Един странен каприз на човек, когото инстинктите в нищо не ограничават и който отрича онова, в което дори ограничените дирят средство да се разграничат!

От книжките, които Вечер е печатал, най-интересна ми се вижда *У дома*, една антология от стихове чисто пейзажни, сборник стихове повечето от дребните поети, неизвестните, незначителни дори считани, от тъй наречените мравки в поезията. В късото предисловие към тази интересна книжка, Вечер казва: „Хубавото живее не само во великите. Нейде си по света имало, казват, Монблан, Пиренеи, тъмни фиорди, дивни гори, поля, реки. Има, чувал съм за тях. И под носят ни има не малко величия и хубости. Хубост и величие аз видях дори в едни черни очи, в които бе отразен един свят по-голям от Острова на Блажените, и в едно чувство по-дивно от морето около него. Че хубавото живее не само во великото. Поточето, при което съм се спрял сега и слушам тихия му ромон да ми говори за откъде иде и къде отива, бистрите му струи и огледаните в тях къдрави елхи — в него има хубост, която величията не познават: тя е хубостта на интимното, на онова, което, когато говори, когато очарова, не ни докарва до самозабрава, а избистря душата. То е дъхът на полското цвете, дъхът на онова, в което сме израсли, в което живеем, в което ще умрем, което ще лъхти и над гробът ни и ще трепти в звездите на небето, простряно над нашия тукашен и отвъден живот. Това хубаво аз събрах от полето на нашата поезия, хубавото поле, работено от плугът на прости работници. И в простата хубост има величие, незнайно на великите...“ От тая книжка на Вечер аз зех почти всички ония пейзажни стихове, които съм превел в моята книга и които характерни неща за новата поезия на Острова в предишната съвсем липсват. От песните на самия

Вечер преведох само ония, които говорят за негова темперамент и своеобразна форма; в тях стихът е характерно неправилен, но в тая неправилност има нещо мило и живо, като в цалувка, открадната пътем и не на законно основание.

[0] Образ на безгрижен поет-епикуреец, който славослови житейските радости: в такъв дух Славейков пише неведнъж стихотворения — и тук сочи тая своя черта. Същевременно — намек за Кирил Христов, чийто на шумял стихотворен повик „жени и вино“ тук е подсетен с това, че песните на Вечер „се пеят с чаша вино в ръка“; има нещо и от безгрижната волност в някои от стихотворенията на Цанко Церковски. — Нено е от мъжките имена в Братя Миладинови, а Вечер е измислено — може би във връзка с това, че епикурейството на Нено го събира с приятели вечер. ↑

[1] Кирил Христов е роден в 1875 г. ↑

[2] Намек за недоволството на черковните власти от Пенчо Славейков, който — без да се е обявявал за атеист — е критикувал, особено в разговори, официалната черква за нейната обредност и за конкретни нейни прояви. Известен е конфликтът му с тия власти, когато е бил директор на Народния театър: практикувало се е дотогава, през известни черковни дни, особено през някои пости, театърът да не играе; Славейков наредил обаче да има и в тия дни представления — и когато, по оплакване от владиците, Министерството на просветата му поискало обяснение, той рязко отговорил: „Те да си гледат черквата — аз ще си гледам театъра!“ След като дълги години е бил близък приятел с Пенчо Славейков, Стоян Михайловски по-късно — в последните години преди Балканската война — влиза в конфликт с него именно поради „безбожието“ му и дори пише сонет в „Църковен вестник“ с такова обвинение. Славейков е имал реномето на „свободомислящ“. ↑

[3] Торо, Хенри (1817–1862 г.) — североамерикански писател-мислител; проповядвал скромна живот в близост с природата и сам живял в къща, която си построил в един лес. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.